

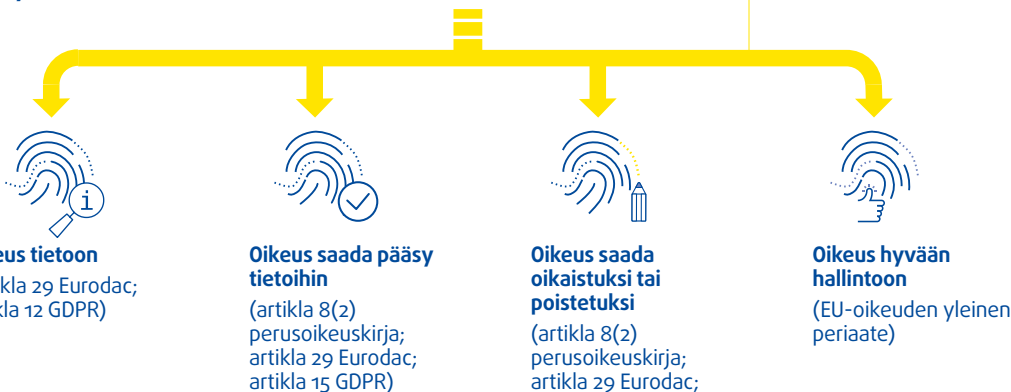
Oikeus tietoon – Opas viranomaisille sormenjälkien ottamiseen Eurodac-järjestelmää varten

Turvapaikanhakijoilla ja ulkorajan laittoman ylittämisen yhteydessä kiinni otetuilla kolmannen maan kansalaisilla tai kansalaisuudettomilla henkilöillä on velvollisuus antaa sormenjälkensä. Kun heidän sormenjälkensä otetaan, henkilöillä on oikeus tietää, kuka henkilötietoja käsittelee ja mistä syystä. Henkilöillä on myös oikeus tietää, mitä tietoja säilytetään ja kuinka kauan. Lisäksi henkilöiden tulisi tietää, miten tietoihin saa pääsyn, miten tietoja saa oikaistua ja poistettua virheellisyyden vuoksi ja mihin he voivat ottaa yhteyttä tässä tarkoituksessa.

Virkamiehet pitävät haastavana kattavan tiedon antamista henkilötietojen käsittelystä sormenjälkiä otettaessa. Ihmiset eivät usein tiedä, miksi he antavat sormenjälkensä ja mitä niille tapahtuu.

Tämä esite auttaa virkamiehiä ja viranomaisia kertomaan turvapaikanhakijoille ja maahanmuuttajille ymmärrettävällä ja helposti saavutettavalla tavalla sormenjälkien käsittelystä Eurodacissa.

Tietojen saamiseen oikeuttavat EU-säädökset, kun kyse on biometristen tietojen käsittelystä Eurodacissa

*Perusoikeuskirja= EU:n perusoikeuskirja
GDPR = EU:n yleinen tietosuoja-asetus*

Mikä on Eurodac?

Eurodac on eurooppalainen järjestelmä turvapaikanhakijoiden sormenjälkien vertailua varten – se varastoi, käsittelee ja vertailee turvapaikan hakijoiden, ulkorajan laittoman ylittämisen yhteydessä kiinni otettujen kolmannen maan kansalaisten ja kansalaisuudettomilla henkilöiden sormenjälkiä.

Se auttaa tunnistamaan turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan EU:n jäsenmaan. Tulevaisuudessa siihen tallennetaan sormenjälkien lisäksi nimi, kasvokuva ja muita henkilötietoja.

FRA on huomannut toimiessaan turvapaikanhakijoiden kanssa, että tiedon antaminen on tehokkainta, kun:

- Se annetaan sekä kirjallisena että suullisesti.
- Tulkki on läsnä tai helposti saatavilla kysymyksiä varten.
- Henkilölle annetaan kopio kerätyistä tiedoista. Tämä auttaa henkilöä käyttämään oikeuttaan tutustua häntä itseään koskeviin tietoihin ja oikeuttaan poistaa tai oikaista tiedot.

Miten tiedot tulisi antaa?

Tiedon pitää olla:

- annettu samaan aikaan kuin sormenjäljet otetaan;
- tiiviissä, läpinäkyvässä, ymmärrettävässä ja helposti saavutettavassa muodossa;
- kirjoitettu selkeässä ja yksinkertaisessa muodossa, soveltuva haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden, kuten lasten, informointiin;
- suullisessa muodossa kun tarpeellista;
- kielellä, jota henkilö ymmärtää.

Lähde: Eurodac-asetus (EU) N:o 603/2013 (artikla 29), EU:n yleinen tietosuoja-asetus (EU) 2016/679 (artikla 12).

Mitä voit tehdä?

- Varmista, että [Euroopan komission esite Dublin-menettelystä](#) on saatavilla tarpeellisilla kielillä.
- Kehitä helposti ymmärrettävää materiaalia (esimerkiksi esitteet, videot, julisteet).
- Anna tietoa rekisterinpitäjän internetsivuilla näkyvällä tavalla.
- Toista antamasi tieto, esimerkiksi tiedotustilaisuuksien muodossa.
- Aseta saataville tärkeimmät tiedot yksinkertaisella tavalla kuunneltavassa muodossa (tieto voidaan merkitä esimerkiksi symbolein, kuten .

Mitä tietoja tulisi antaa?

 kirjoitettu tieto
 suullinen tieto

EU-lainsäädäntö velvoittaa antamaan seuraavat tiedot:

Kerro, että velvollisuus suostua sormenjälkien antamiseen

on kaikilla yli 14-vuotiailla turvapaikanhakijoilla ja ulkorajan laittoman ylittämisen yhteydessä kiinni otettujen kolmannen maan kansalaisilla tai kansalaisuudettomilla henkilöillä. Nämä tallennetaan sormenjälki tietokantaan (Eurodac).

Kerro, mitä tietoja tallennetaan

kymmenen digitaalisessa muodossa olevaa sormenjälkeä, sukupuoli, sormenjäljet ottanut valtio, turvapaikkahakemuksen paikka ja aika (jos kyseessä on turvapaikanhakija). Muita henkilötietoja ei tallenneta. Jos viranomainen kerää muita tietoja kansallisiin tarkoituksiin, esimerkiksi nimen tai iän, henkilöä tulisi informoida oikean tiedonantamisen tärkeydestä.

Kerro, että sormenjälkiä säilytetään 10 vuotta

(jos kyse on turvapaikanhakijasta) tai 18 kuukautta (jos kyse kolmannen maan kansalaista tai kansalaisuudettomasta henkilöstä). Tämän määräajan päätyttyä Eurodac poistaa tiedot automaattisesti.

Kerro, että toimivaltaiset turvapaikka- ja maahanmuuttoviranomaiset voivat käyttää tietoja.

Kerro, miksi sormenjälkiä kerätään

Esimerkiksi: *”Otamme sormenjälkesi nähdäksemme, mikä EU maa on vastuussa sen päättämisestä, onko sinulla oikeus jäädä vai ei. Jos muutat muuhun EU maahan oikeudetta, otat riskin siitä, että sinut lähetetään takaisin maahan, jossa sinut ensimmäisen kerran rekisteröitiin.”*

Kerro, että poliisi ja Euroopan unionin lainvalvontayhteistyövirasto (Europol) saavat tiedot tiukkojen ehtojen täyttyessä.

Tällä pyritään estämään, havaitsemaan ja tutkimaan terrorismia ja muita vakavia rikoksia. Henkilön lähtömaalla ei ole pääsyä tietoihin.

Anna tietoa henkilön oikeuksista:

— oikeus tutustua itseään koskeviin tietoihin, oikaista tiedot tai saada ne poistetuksi;

 Informaatio menettelystä:

Keneen tulisi olla yhteydessä, miten ja miten kauan asian käsittelyyn kuluu. Rekisterinpitäjä on vastuussa.

— oikeus tehdä kantelu.

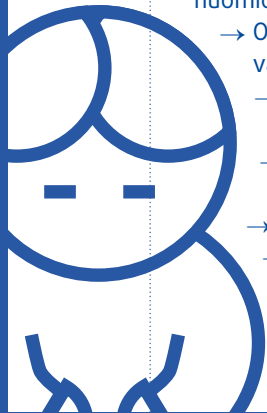
 Informaatio menettelystä:

Anna henkilölle henkilötietojen käsittelyä valvovan kansallisen tietosuojaviranomaisen yhteystiedot.

Lapset

Lapset ovat erittäin haavoittuvassa asemassa ja tarvitsevat erityistä huomiota. Vain 14-vuotiaiden ja tätä vanhempien lasten sormenjälkien ottaminen Eurodaciin on laillista. Lapsilla on samat oikeudet omiin henkilötietoihinsa kuin aikuisilla. Alle 18-vuotiailla on oikeus saada tiedot heidän ikätasolleen sopivalla tavalla. Tietoja annettaessa tulisi:

- Hymyillä, olla ystävällinen, kohtelias, empaattinen ja huomioiva.
- Ottaa huomioon lähestymistavan ja kielen valinnassa lapsen ikätaso.
- Puhua riittävän selkeästi, jotta lapset voivat kuulla kunnolla.
- Käytää visuaalisia apuvälineitä, kuten videoita tai lapsiystävällisiä esitteitä.
- Tarkistaa, että lapset ymmärsivät kertomasi.
- Ottaa tilanteeseen mukaan vanhempi, huoltaja ja/tai henkilö, johon lapsi luottaa.

Kyvyyttömyys ja kieltäytyminen sormenjälkien antamisesta

Turvapaikanhakija tai unionin ulkorajojen laittoman ylittämisen yhteydessä kiinni otettu kolmannen maan kansalainen tai kansalaisuudeton henkilö voi olla kyvytön antamaan sormenjälkinsä fyysisen vammansa vuoksi. Jotkut voivat kieltäytyä antamasta sormenjälkiään. Kun kyse on henkilön haluttomuudesta antaa sormenjälkiään, toistettu informaatio ja tehokas neuvonta voi vähentää tarvetta turvautua pakkokeinoihin. Tässä yhteydessä katso: [FRA Fundamental rights implications of the obligation to provide fingerprints for Eurodac.](#)

Lähteet

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 603/2013, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, Eurodac-järjestelmän perustamisesta sormenjälkien vertailua varten kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta annetun asetuksen (EU) N:o 604/2013 tehokkaaksi soveltamiseksi sekä jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten ja Europolin esittämistä, Eurodac-tietoihin lainvalvontatarkoituksessa tehtäviä vertailuja koskevista pyynnöistä sekä vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaavan eurooppalaisen viraston perustamisesta annetun asetuksen (EU) N:o 1077/2011 muuttamisesta (Eurodac-asetus) (EUVL L 180).
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) (EUVL L 119).
- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 118/2014, annettu 30 päivänä tammikuuta 2014, niiden perusteiden ja menettelyjen vahvistamisesta, joiden mukaisesti määritetään kolmannen maan kansalaisen johonkin jäsenvaltioon jättämän turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio, annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 343/2003 soveltamista koskevista säännöistä annetun asetuksen (EY) N:o 1560/2003 muuttamisesta (EUVL L 39), liitteet X-XII (komission tiedotteet Eurodacista)
- FRA- EDPS-CoE-ECTHR (2018), *Handbook on European Data Protection Law*, 2018 painos.
- FRA (2015), *Fundamental rights implications of the obligation to provide fingerprints for Eurodac.*
- Commission Staff Working Document on Implementation of the Eurodac Regulation as regards the obligation to take fingerprints, SWD(2015) 150 final, Brussels, 27.5.2015.

FRA – EUROOPAN UNIONIN PERUSOIKEUSVIRASTO
fra.europa.eu

 facebook.com/fundamentalrights
 twitter.com/EURightsAgency
 linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency

© Euroopan unionin perusoikeusvirasto, 2021

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisuisto, 2021

Printed by Imprimerie Bietlot in Belgium

Print ISBN 978-92-9461-386-8 doi:10.2811/105086 TK-03-19-638-FI-C
PDF ISBN 978-92-9461-375-2 doi:10.2811/65503 TK-03-19-638-FI-N

Kuvakkeiden jotkin elementit ovat peräisin: © iStock.com/Marvid;

© iStock.com/vasabii; © iStock.com/da-vooda

Kansalliset tietosuojaviranomaiset ovat kääntäneet tämän asiakirjan englannista
(Right to information — Guide for authorities when taking fingerprints for EURODAC).
FRA ei vastaa tästä käännöksestä.

Euroopan unionin
julkaisuisto